

ZÁPIS Z ODBORNEJ ROZPRAVY

realizovanej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky
v spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Komenského
v Bratislave

APLIKÁCIA ALTERNATÍVNYCH PRÍSTUPOV V JUSTÍCIÍ NA SLOVENSKU I. **časť Mediácia v civilnom práve**

Dňa 16. apríla 2021 sa stretli odborníci z viacerých oblastí, aby na virtuálnej pôde Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave prediskutovali aplikáciu alternatívnych prístupov v justícií na Slovensku, konkrétne využívanie mediácie v civilnom práve, v rámci národného projektu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky „Budovanie a posilnenie alternatívneho riešenia súdnych sporov prostredníctvom mediácie a efektívneho využívania nástrojov restoratívnej justície v Slovenskej republike“.

Odborníci z Českej republiky zdieľali poznatky a názory na právnu úpravu mediácie v Čechách, so zameraním najmä na inštitút „prvého nariadeného stretnutia s mediátorom“. Takáto forma odporúčania mediácie súdom je veľmi zaujímavou kombináciou potreby vo vhodných prípadoch aj po začatí súdneho konania odkloniť účastníkov od súdneho konania k možnosti pokúsiť sa za pomoci kvalifikovaného mediátora dosiahnuť o predmete sporu dohodu, na druhej strane zachováva princíp dobrovoľnosti mediácie.

Slovenský právny poriadok zatiaľ takéto nariadenie mediácie neumožňuje, s výnimkou nariadenia mediácie v súdnych sporoch o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých. V rámci ďalšej (analytickej) časti projektu bude tento český vzor podrobený bližšiemu rozboru za účelom posúdenia vhodnosti zavedenia aj do slovenského právneho poriadku.

Slovenskí mediátori sa počas rozpravy zamerali na najväčšie nedostatky súčasnej právnej úpravy a na identifikáciu možných príčin, ktoré brzdia široké využitie mediácie. Medzi najväčšie výzvy tak zaraďujú:

- potreba vzdelávania mediátorov (aj v celoživotnom vzdelávaní mediátorov),
- prehodnotenie registra mediátorov v súvislosti s veľkým množstvom neaktívnych mediátorov
- informovanie verejnosti o mediácii
- nastavenie transparentnej spolupráce so súdmi

Aj napriek neustále zväčšujúcom sa povedomí o možnosti riešenia sporov formou mediácie, väčšina klientov stále oslovuje mediátorov nie na základe odporúčania súdu, ale práve z dôvodu, že sa „nechcú súdiť“. Mediátori bežne spolupracujú aj s advokátskymi kancelármi avšak pre lepšiu spoluprácu so súdmi bude potrebné nastaviť jednotnú koncepciu.

Ako polemická sa ukazuje povinnosť platiť za mediáciu, nakoľko podľa súčasnej právnej úpravy je mediácia podnikaním. Časť mediátorov s tým nastavením súhlasí, no časť mediátorov zastáva názor,

že mediácia (najmä vo forme odporúčanej mediácie, ktorú cielene odporúčajú alebo nariaďujú súdy) by mala byť hrazená inou formou.

V rámci rozpravy vystúpili aj zástupcovia jednotlivých profesií a orgánov verejnej moci, ktorí prichádzajú s mediáciou do „kontaktu“ pri realizácii svojich kompetencií (súdy, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Centrum právnej pomoci, notári, advokáti).

Odborná rozprava potvrdila niektoré predpoklady, získané doterajším mapovaním stavu mediácie, priniesla nové poznatky, ktoré budú základom pre ďalší výskum, ako aj praktické návrhy, ktoré budú ďalej rozpracované.

V ďalšej fáze projektu sa bude podaktivita 1 v časti mediácie v civilnom práve venovať najmä otázkam AKO:

- ZLEPŠIŤ INFORMOVANOSŤ VEREJNOSTI AJ ODBORNEJ VEREJNOSTI
- ZVÝŠIŤ MOTIVÁCIU VYUŽITIA MEDIÁCIE
- ZVYŠOVAŤ KVALITU MEDIAČNÝCH SLUŽIEB
- SKVALITNIŤ REGISTER MEDIÁTOROV – JEDNODUCHÁ MOŽNOSŤ VYHLÁDAŤ MEDIÁTORA
- PODPORIŤ A SIEŤOVAŤ SLUŽBY NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI
- REVIDOVAŤ ZÁKON O MEDIÁCII (PRÁVNÚ ÚPRAVU MEDIÁCIE)

V mesiacoch august a september sa začne realizovať aj výskum formou dotazníkového prieskumu, zameraný na získanie podrobnejších údajov od odbornej verejnosti. Výsledky budú prezentované na odbornej rozprave APLIKÁCIA ALTERNATÍVNYCH PRÍSTUPOV V JUSTÍCII NA SLOVENSKU II. O termíne odbornej rozpravy bude Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky informovať na svojej webovej stránke.